

התמצת הגורם הראשי לנחיתות מעמד הנשים בקיבוץ במחקריו

ד"ר ראובן שפירא

המכללה האקדמית הגליל המערבי (בדימוס)

<http://www.transformingkibbutz.com>; אתר: 054-2209003 shapi_ra@gan.org.il

הקיבוץ דגל בשוויון ודמוקרטיה, אולם לא הגשים שוויון מגדרי וכול ההסברים שניתנו לכך עד כה החמיצו את הגורם הראשי, המונופוליזציה הגברית של עמדות-הכוח בארגונים הבין-קיבוציים (להלן: א"ב-קים) שאליטות-הכוח שלהם היו דומיננטיות בשדה הקיבוצי. גברים שהנציחו עצמם בראשות הא"ב-קים שלטו בשדה, קידמו לניהול קיבוצים כמעט רק גברים וכך גם בניהול מפעלי התעשייה. נאמניהם קודמו מניהול קיבוצים לניהול א"ב-קים והרוטציה שלהם הפכה לצירקולציה כי לא חזרו לשורה אלא עברו למשרת ניהול אחרת בעזרת פטרוניהם. עליונות גברית דומה נמצאה בקורפורציות-ענק אמריקנית עם אידיאולוגיה מוצהרת של קידום נשים (Kanter 1977). המונופוליזציה הגברית הזו גרמה עזיבת נשים כישרונות רדיקליות שיכלו להנהיג מאבק פמיניסטי וקואופטציה של הנשאות. עליית הפמיניזם בישראל לא שינתה זאת והפמיניזם הקיבוצי כשל גם משום אימוץ הפרדיגמה הקונונית בחקר הקיבוץ המתעלמת מעליונות הא"ב-קים בשדה הקיבוצי ומכך שתרבותם המעמדית והתחרות בה על עליונות מכשילים שוויון מגדרי כמו בקורפורציה הנ"ל.

פרדיגמות מחקר גבריות מסוות מוקדי-כוח גבריים ומנגנוני קיומם, ועל חוקר/ת המנסה לחושפם להיזהר מתגובת-הנגד (Backlash) של ממסד מחקרי גברי המגן על הפרדיגמה שמשרתת אותו. לפירוט ביקורת הפרדיגמה הקיבוצית: ר. שפירא - "האמת על הקיבוץ", פרדס, חיפה, 2013.

Kanter, R.M. (1977). *Men and Women of the Corporation*. New York: Basic.